

Responser på samkonstruerade enheter i samtal

Av Gustav Bockgård

[Preliminär version från 2001-09-26¹]

1. Inledning

Ett faktum som ofrånkomligt medför att ”traditionell” grammatik kommer till korta om man försöker tillämpa den för att analysera samtalsspråk är att den, som Linell (2000) framhåller, tilldelar talaren för stunden absolut suveränitet: En talare antas producera ett yttrande åt gången på egen hand medan övriga samtalsdeltagare väntar på sin tur. I verklighetens samtal är däremot samarbete och konkurrens ständigt pågående processer, på alla olika samtalsnivåer. Den språkliga struktur som samtalsforskaren har tänkt sig att analysera kan ha utformats utifrån en kamp om turen eller på annat sätt vara beroende av turtagningsmekanismer.² Vidare har alla yttranden en eller flera mottagare som talaren för stunden vänder sig till (samtalar med) och till vilka han anpassar sitt kommunikativa beteende.³ Det är emellertid också fallet att en grammatisk, prosodisk eller pragmatisk enhet rent materiellt kan samkonstrueras, genom att en (eller flera) talare bygger vidare på en enhet som någon annan talare har påbörjat. Det är den sistnämnda aspekten som står i fokus för föreliggande undersökning.

Denna uppsats har två syften. För det första bygger den vidare på den allmänna diskussion kring samkonstruerade enheter⁴ som återfinns i Bockgård (2000). Främst diskuteras problem som har uppenbarats sig i samband med mina försök att definiera begreppet samt dela in företeelsen i olika undergrupper. För det andra, tillika textens huvudsakliga syfte, ger jag en systematisk beskrivning av hur den ursprungliga talaren (som i fortsättningen även åsyftas då jag skriver ”A” eller ”talare A”) responderar på den ifyllande eller tilläggande talarens (”B” eller ”talare B”) bidrag. Detta görs utifrån två teser som jag anser gälla för (de allra flesta) sekvenser av denna typ.

Rent konkret undersöker jag de exempel på vad jag anser vara samkonstruerade enheter som jag har tillgång till på video- eller ljudband för att se om de stämmer överens med det jag hävdar i mina teser. Materialet består dels av videoinspelade samtal insamlade inom projektet

---

¹ Jag vill tacka de personer i Linköping, Helsingfors och Uppsala som vid olika tillfällen har haft synpunkter på tidigare versioner av denna text. Jag vill speciellt tacka Henric Bagerius för hans korrekturläsning av den första versionen och Per Linell för hans många och insiktsfulla (och skriftliga) synpunkter på en något senare version. Även Anna Lindström har givit mig många värdefulla kommentarer, som jag dock inte har hunnit ta hänsyn till ännu.

Annas kommentarer i kombination med nyvunna kunskaper och insikter har fått mig att förstå att mycket skulle gå att förbättra i denna uppsats. Måhända finner jag det dock inte vara mödan värt att genomföra de stora förändringar, inte minst av dispositionell art, som denna text skulle tjäna på. Dessa insikter hoppas jag i stället ska få göra tjänst i ett kommande avhandlingskapitel som behandlar samma tema som denna uppsats. Med detta sagt blir det också uppenbart att jag naturligtvis tar det fulla ansvaret för denna texts alla skavanker. Vidare är jag mycket intresserad av ytterligare synpunkter på min text. Dessa kan skickas till e-postadressen Gustav.Bockgard@Nordiska.uu.se.

² Se Sacks, Schegloff & Jefferson (1974); Ford (1993); Auer (1996); Ford & Thompson (1996); Schegloff (1996a); Steensig (1999); Eriksson (2000).

³ För exempel på hur detta kan påverka yttrandens struktur, se till exempel Goodwin (1981).

⁴ Fenomenet/fenomenen har på engelska en mängd olika beteckningar, till de vanligare hör ”joint production” och ”collaborative completion”, båda ursprungligen härrörande från Sacks (1992).

”Samtal, åldrande och identitet”⁵, dels av de hittills transkriberade delarna av kärnkorpusen inom projektet ”Samtalsspråkets grammatik”⁶. Då jag återger excerpt har jag för tydlighetens skull alltid kallat ursprungliga talaren för ”A” och den som bryter in i enheten för ”B” (samma beteckning i olika exempel behöver därför inte nödvändigtvis stå för samma person), övriga talare för ”C”, ”D” och så vidare – förutom då sekvensen är hämtad från ett samtal med en i någon mening institutionell karaktär då andra beteckningar har använts för att underlätta förståelsen av exemplen:

VB = vårdbiträde inom hemtjänsten
P = pensionär som har besök av ett vårdbiträde
U = uppringare till Giftinformationscentralen
I = informatör hos Giftinformationscentralen
D = domare
Å = åklagare
M = målsägande
T = tilltalad
V = vittne

Transkriptionerna är utförda enligt den CA-konvention som finns beskriven i bland annat Ochs m.fl. (1996).

2. Samkonstruerade enheter

En rad forskare har utifrån flera olika utgångspunkter studerat hur en talare fortsätter en annan talares ”enhet”, men det råder alls ingen konsensus om hur fenomenet ska definieras. I vissa uppsatser återfinns det praktiskt taget ingen definition alls, vilket förvisso för vissa undersökningars del, till exempel sådana som saknar kvantitativa aspekter, inte behöver vara någon större nackdel. I flera fall är det så att definitionen framkommer indirekt, såsom summan av de olika kategorier som presenteras, även om inte heller de olika kategorierna alltid ges någon exakt definition. Nedan ger jag närmare beskrivningar av en rad olika definitionsförslag och diskuterar dem i anslutning till mitt eget, som därför först presenteras.

Min definition av en samkonstruerad enhet är tämligen vid och lyder som följer:

ett fall då en talare B producerar ett yttrande som tillsammans med ett eller flera tidigare yttranden från en eller flera personer utöver B bildar en (fullbordad eller icke-fullbordad) enhet. Denna enhet är allt som oftast av syntaktisk art men kan även vara av prosodisk, semantisk eller pragmatisk art (eller flera av dessa samtidigt).⁷ Dessutom måste B:s yttrande utgöra en *faktisk* fortsättning av A:s

---

⁵ Projektet bedrivs vid Avdelningen för forskning och utbildning i modern svenska vid Uppsala universitet. Projektet har finansierats av Rådet för Arbetslivsforskning och Socialvetenskapliga Forskningsrådet. Vetenskapligt ansvariga är Bengt Nordberg, Mats Eriksson och Anna Lindström.

⁶ Finansierat av RJ (projektnummer 1999-5169). I min korpus finns sekvenser från privata telefonsamtal (tillhandahållna av Anna Lindström – se Lindström (1994)), samtal till giftinformationscentralen, ett videoinspelat samtal mellan kvinnor som är nära bekanta, samt en domstolsförhandling.

⁷ För en beskrivning och diskussion av olika typer av enheter se Lerner (1991) och Lerner & Takagi (1999) (även sammanfattat i Bockgård 2000) samt Szepek (2000a). Att jag väljer att tala om ”enheter” och inte ”turkonstruktionsenheter” som allmän term för det som samkonstrueras är en följd av att jag menar att den senare termen (om den ges en primärt syntaktisk definition som i Sacks m.fl. (1974) eller en syntaktisk och prosodisk definition som i Selting (1996, 1998)) inte täcker alla relevanta enheter i samtal som prototypiskt

enhet. Enheten ska således vara relevant för deltagarna och inte produkten av en abstrakt efterhandstolkning⁸ (av främst syntaktiska förhållanden – som hos Lofström 1988).

Noteras bör att samtalsdeltagare kan konstruera flera olika enheter samtidigt – exempelvis kan de samtidigt som de samkonstruerar ett ord även samkonstruera en fras, en sats, en mening och en hel berättelse.

Utifrån definitionen delar sig de analyserade sekvenserna, om man utgår från syntax och pragmatik, naturligt i två huvudgrupper, nämligen 1) kompletteringar av icke-kompleta enheter och 2) tillägg till potentiellt kompletta enheter. Härutöver finns det en till omfånget liten kategori 3), nämligen de lucklämnande frågorna.⁹

Den första huvudgruppen indelar jag sedan vidare utifrån två parametrar: huruvida A demonstrerar problem i progressionen samt huruvida han har slutat tala eller ej. Utifrån detta delar jag in kategori 1 i tre undergrupper, eftersom jag inte finner det meningsfullt att skilja mellan demonstrerade progressionsproblem där talare A är tyst respektive inte är tyst vid tidpunkten för ifyllnaden.¹⁰ Detta ger oss följande kategorier:¹¹

---

produceras (kan produceras) av en person. Exempel på andra typer av enheter är berättelser (som bör ha en poäng eller annan tydlig upplösning innan de kan vara potentiellt kompletta), återgivet tal (bestående av någon form av anföringsmarkör + "citat") samt den "korträkningsenhet" som förekommer i följande exempel:

B delar ut en ny giv och räknar samtidigt korten. Eftersom varje spelare ska ha femton kort i Canasta når inte denna korträkningsenhet sitt slut förrän "femton" har uttalats.

A: tretton,
(0.2)
B: °(a:e).
(.)
A: fjor↑ton,
(0.8)
A: [femton,]
B: [femton,]
[SÄI NF1 (15.48.40)]

Enheten består här alltså av ordningstalet för den först uppräknade omgången kort, plus de efterföljande ordningstalen fram till och med femton – samtidigt som själva utdelandet av korten utgör en nödvändig förutsättning för att enheten ska kunna skapas.

En företeelse som jag däremot exkluderar är då två potentiellt självständiga enheter binds samman av ett syntaktiskt bindeord ("konjunktion"), såvida det inte finns något annat som också håller ihop de båda enheterna i en större enhet. Här rör det sig förvisso om en syntaktisk enhet, men å andra sidan har vi att göra med den svagaste formen av syntaktisk bindning.

Exakt vilka, och kanske framför allt hur stora, enheter som jag kommer att inkludera i mina fortsatta undersökningar av samkonstruktioner ser jag som en fråga vars svar jag tänker låta växa fram under det att jag i mitt empiriska sökande kommer i kontakt med nya "enhetskandidater".

⁸ Hur avgör man lämpligen detta? Efter att ha lyssnat på många exempel på vad som i transkriberat skick förefaller vara möjliga samkonstruerade enheter så menar jag att det hörs, eller åtminstone kan man många gånger höra att det *inte* rör sig om en sådan enhet. Denna uppsats är inte platsen för en fördjupning av detta ämne, men enkelt uttryckt kan man säga att man i sitt yttrande kan "markera" att det utgör en direkt fortsättning av ett specifikt tidigare yttrande (eget eller annans) exempelvis genom att fortsätta detta tidigare yttrandes prosodi (eller någon del av prosodin, till exempel tempo).

⁹ Min kategorisering är primärt formbaserad. Ett alternativt sätt att kategorisera fenomenet är att endast utgå från interaktionell *funktion* som i Sczcepek (2000b). Ytterligare en möjlighet föreslogs i samband med att jag hade förmånen att ventilera en tidigare version av denna text i Linköping i slutet av april. Den gick ut på att jag kanske borde använda mig av längre sekvenser och utgå från verksamhetstyp i stället för form vid min kategorisering. Jag finner denna idé tilltalande, framför allt då jag är ute efter andra egenskaper hos de samkonstruerade enheterna än just deras responser. För den företeelse som denna undersökning behandlar tror jag dock inte att det finns några avgörande skillnader mellan materialets olika verksamhetstyper.

¹⁰ Däremot tror jag att det skulle kunna finnas skäl att skilja mellan ifyllnader efter korta respektive långa ordsökningar (jfr Lerner 1996:261ff). Så sker emellertid inte i denna uppsats.

1A) ifyllande yttrande i samband med att A söker efter ett eller flera ord eller har något annat uppenbart *problem* i samband med produktionen av ett yttrande. Avgörande kriterium är att A (medvetet eller omedvetet) *demonstrerar* (eller att han har demonstrerat just före intrånget) att han har problem med att fortsätta sin påbörjade enhet. Enbart tystnad betraktar jag inte som ett demonstrerat progressionsproblem, utan jag räknar i stället de sekvenserna till nästföljande kategori, eftersom tystnad även kan vara en följd av att enheten är ”permanent” avbruten eller den kan ha icke-problemrelaterade orsaker (jfr Lerner 1996:264).

Progressionsproblemet består i exempel 1 i en ordsökning från A:s sida. I exempel 2 skulle jag snarare vilja karakterisera problemet som någon form av stakning (vilket nog tydligare framgår om man lyssnar på sekvensen), som i sin tur naturligtvis kan ha sitt upphov i att A inte finner orden.

(1)
A:-> [och han (.) <han=eh bo:r (.)
i:eh:>
B:-> °gamla [stations^h[uset.]
A: [(knarr¹²)]gamla eh (.) station,
(0.4)
A: .h ja:: ((knarrande)) (0.2) jättefint,
[SÅI NF2 (14.21.22)]

(2)
Å: enligt min uppfattning e det då norr: (.) nå (.) normala att
-> man ligger kvar i: i [högerfilen,]
D:-> [samma °fil] ja..
Å: men de de kan göras olika.
[L Tema K: A 51 (5.25)]

B:s yttrande i dessa sekvenser kan karakteriseras som en *assisterande ifyllnad*.

1B) ifyllande yttrande i samband med ”paus”¹³ (utan andra problemindicier) i produktionen av en enhet, som i följande exempel

(3) A, B och C spelar Canasta.
(8.0)
A:-> ja då hade ja ju: ingen (0.2)
sv[art.
B:-> [trea;
(0.4)
[SÅI NF1 (15.37.48)]

där A:s egen fortsättning inte torde ha uppfattats av B innan hon själv börjar producera sin avslutning av A:s påbörjade enhet (i det här fallet en TKE utformad som en sats). Orsaken till att jag inte räknar in dessa fall i 1A är att jag finner det svårt att avgöra om progressionsavbrottet i dessa sekvenser är en följd av sökande efter ord eller om pausen har andra, ej problemrelaterade, orsaker; enheten kan också vara avslutad av A, i ett ofullständigt skick. Jag har därför valt att betrakta alla avbrutna enheter som kort och gott ofullständiga – eftersom de är det i B:s öron då hon påbörjar sitt ifyllande yttrande – och inte som första delen

¹¹ Vidare subkategorisering av denna och de andra huvudkategorierna är möjlig men genomförs inte i denna uppsats.

¹² Härmed avses ett knarrande, svårtranskriberat ljud.

¹³ Citationstecknen försvarar jag med att det i vissa fall tycks vara ganska uppenbart att talare A har ”lämnat” enheten i ett ofullbordat skick.

av en fullständig enhet. Att jag sedan väljer att betrakta ifyllda ofullständiga enheter som ett möjligt annat fenomen än ifyllnader i samband med uppenbara progressionsproblem, är i hög grad följd av en gissning utifrån ett allmänt intryck av mitt material, nämligen att den hjälpande funktionen generellt sett är lägre i yttranden av denna typ; i stället kan till exempel den frågande funktionen vara förhållandevis stor – B:s yttrande är ofta en form av reparationsinitiering.

Att A avbryter en enhet behöver inte medföra tystnad; ett alternativ är att A i stället omedelbart påbörjar en ny enhet.

B:s yttrande i sekvenserna ingående i denna kategori kan ur ett formellt perspektiv karakteriseras som en *komplettering*.

1C) ifyllande yttrande då inga uppenbara avbrott eller problem i yttrandeproduktionen föreligger (där intrånget i turen sker¹⁴), som i följande excerpt:

(4)
A: Å [TJOFS >sa de ba vettu<=
C: [°m: .
A:-> =så s:nodde [dom en cykel,]
B:-> [plocka dom opp] dom
ja:[: .
A: [o ja,
[SÅI NF2 (15.15.45)]

B:s handling i dessa sekvenser kan (formellt sett) betecknas som ett *intrång*.

På motsvarande sätt delar jag in den andra huvudkategorin i två undergrupper:

2A) utgörs av tillägg till syntaktiskt och pragmatiskt potentiellt kompletta enheter som *saknar* avslutningsintonation, det vill säga sjunkande eller kraftigt stigande tonhöjd,¹⁵ som i följande exempel:

(5)
A: [å sen helt plötsligt kom meddelande från
ett (.) eh försäkringsbolag å tala om att
Kurt hade en försäkring på
-> tvåhundafemtitusen,=
C: =ne(hh)he: . ((engagerat))
(1.5)
B:-> som inte hon visste om?
(0.4)
A: °nehe.
[SÅI NF2 (14.18.14)]
.

---

¹⁴ Det kan mycket väl vara så att det har förekommit problem i yttrandeproduktionen strax före B:s ifyllande yttrande, och att detta även är en bidragande orsak till att B kommer in. Vissa fall av denna typ ligger på gränsen mellan kategorierna 1A och 1C.

¹⁵ För engelskans del kan dessa konstruktioner knappast betraktas som potentiellt kompletta enheter (Ford & Thompson 1996). Hur fallet är för svenskans del torde dock vara en empirisk fråga hittills utan tillförlitligt svar (?), men i vilket fall som helst bör de utgöra *fullständigare* enheter än strukturer som *inte* avslutas med en syntaktisk och pragmatisk möjlig slutpunkt. För enkelhetens skull betraktar jag syntax och pragmatik som primära och prosodin som sekundär i denna uppsats. I samband med min fortsatta forskning krävs det nog emellertid en fördjupad problematisering av denna fråga.

Den andra kategorin, 2B), består således av tillägg efter en såväl syntaktisk som prosodisk och pragmatisk möjlig slutpunkt, som i följande exempel, där A:s yttrande markerat med pil utgör en möjlig slutpunkt med hänsyn till alla tre parametrarna eftersom det är givet av kontexten (A:s första återgivna yttrande) vad det är som A virkar:

(6)

A: =då ka ja >tala om före< att ja >↑hålle på<
 .hh (0.2) [virkar ((glatt))] ett överkast=

B: [heh ↑HEH]

A: =åt mitt barnbarn, .h=

C: =va? ((förvånat))=

A: =å ja ha virka (.) °t:re° ha ja virka[at,
 ?: [°( )]

[( )]

A: [f y : :]r a.
 (0.6)

A:-> nu håll ja på å virka [de]=
 B: [>(Jamen)<]

A:-> =FEM[: :]TE.
 C: [va?]

B: [hhhh]
 (0.4)

B:-> över[kastet?]

A: [( )] överkast åt ungarna,
 °mina barnbarn.

[SÅI NF4 (14.32.36)]

Kategori 3) utgörs av de lucklämnande frågorna¹⁶. Dessa utgör en kvantitativt sett ganska liten grupp som jag inte finner lämplig att inplacera i någon av de ovanstående kategorierna. Den formella syntaktiska strukturen hos den lucklämnande frågan är förvisso inte fullbordad men en fortsättning från talare A:s sida är inte att vänta eftersom det då inte längre är en lucklämnande fråga – denna talhandling kännetecknas just av att A har lämnat något outtalat (eftersom han inte (säkert) vet vad detta ”något” är) som han vill att B ska fylla i, som i följande exempel:

(7)

B: [(de bli) på ons:dagar klockan tolv.
 (0.6)

A:-> KLOCKAN? ((frågande))
 (0.2)

B:-> tolv.
 (0.2)

A: m↑m:..

[SÅI NF2 (14.23.02)]

Vad som utmärker de lucklämnande frågorna i jämförelse med de övriga kategorierna är alltså att syntax och pragmatik inte går hand i hand: Den syntaktiska slutpunkten sammanfaller inte med den pragmatiska.¹⁷ Vidare utgör B:s yttrande den förväntade responsen på A:s fråga; en ifyllnad, komplettering eller ett intrång är betydligt frivilligare (inte lika starkt projicerade).

¹⁶ Termen har jag hämtat från Linell (2000:25); en utförligare beskrivning av denna yttrandetyp finns i Szczepek (2000b).

¹⁷ Att en ofullbordad syntaktisk enhet överhuvudtaget kan utgöra en på alla sätt komplett tur är ett sällan beskrivet fenomen i tidigare forskning; Szczepek (2000a:25) skriver: ”an unfinished syntactic gestalt is rarely the end of a turn” (se även Schegloff 1998:237). De lucklämnade frågorna utgör dock uppenbart ett av undantagen från denna regel.

En samkonstruerad enhet är den lucklämnande fråge-sekvensen främst i kraft av sin formella struktur.

Kategoriseringen är ”min egen” – det vill säga att den har vuxit fram utifrån materialet under det att jag har transkriberat och analyserat mina exempel. Detta innebär förstås inte att jag har varit opåverkad av andra forskares arbeten, vilka ständigt har funnits som någon form av bakgrund till mina egna analyser, och jag har också fortlöpande konfronterat mina idéer med de andra forskarnas.

Om man jämför min definition och kategorisering med andra förslag ser man att kategori 1 för i princip alla som har sysslat med fenomenet utgör exempel på samkonstruerade enheter medan oenighet råder då det gäller kategori 2 – vissa har sitt fokus på *kompletterande* yttranden.

Om man bortser från att Ferrara (1992) inte alls studerar prosodi så ligger hon annars nära min definition av fenomenet, (s. 207): ”result from one speaker’s initiating a proposition and another speaker’s completing or extending it in a syntactically and semantically consistent manner.”

En skillnad är att min kategori 1 motsvaras av två subkategorier hos henne (och hon täcker inte heller alla de typer av sekvenser som jag räknar med), nämligen:

’predictable utterance completion’ där B förutser hur A kan fortsätta och producerar denna fortsättning;

’helpful utterance completion’ där B assisterar vid A:s ordsökning.

Ett problem med denna kategorisering utöver att den inte täcker alla typer av ifyllande yttranden är, såsom Szczepek (2000a:4) framhåller, att kategorierna inte är distinkta utan överlappande.

Ferrara har vidare en kategori som består av expansioner av kompletta syntaktiska strukturer (’utterance extensions’), samt en kategori som liknar mina lucklämnande frågor, nämligen:

’invited utterance completion’ ifyllande av B i samband med att A använder en strategi där han maskerar sina frågor som inkompleta påståenden och därigenom sin brist på information som blott tvekan.

Ett problem med Ferraras sätt att definiera denna kategorityp är att A:s informationsbrist ofta inte är maskerad (Szczepek 2000b:25). Ett annat är att det är svårt att undersöka en talares intention.

Framhållas bör att Ferraras definition och kategorisering är av sekundärt intresse för hennes undersökning. Det hon vill visa är att ett ifyllande yttrande snarare har sin grund i samarbete än i konkurrens, samt försvara meningens status som viktig enhet i samtal¹⁸: ”joint productions suggests that, for some speakers of English, the sentence is a viable unit, a unit to which they orient both syntactically and semantically and to which speakers feel they can contribute” (s. 210).

En uteslutande syntaktisk utgångspunkt har Ono & Thompson (1995). Deras två kategorier utgörs av syntaktiska kompletteringar av meningar samt de syntaktiska additioner till meningar som *godkänns* av talare A. Detta innebär med andra ord att definitionen är rakt igenom utformad utifrån den ursprungliga talarens synvinkel. Szczepek (2000a) däremot utgår även från den ifyllande talaren vid sin definition, eftersom hon annars skulle missa en del exempel på ’collaborative production’ (s. 17). Om man väljer att betrakta dessa sekvenser ur

---

¹⁸ I grunden samma mål har Lofström (1988) och Ono & Thompson (1995) med sina analyser av fenomenet.

A:s synvinkel så menar Szczepek att man bör undersöka huruvida B producerar något som A syntaktiskt, prosodiskt, semantiskt och/eller pragmatiskt har projicerat. Om man däremot betraktar fenomenet med utgångspunkt från B så bör man undersöka huruvida B med samma medel knyter sitt yttrande till A:s (fortsätter dennes syntax, prosodi e.dyl.). Szczepek analyserar utifrån båda perspektiven.

Då Szczepek betraktar sekvenserna utifrån B:s perspektiv skiljer hon mellan kompletteringar och utvidgningar av enheter, där syntax och prosodi analyseras var för sig. Fenomenet 'collaborative production':s exakta gränsdragning är dock ett problem för Szczepek. Gränsen går för henne vid sådana yttranden som utgör både en syntaktisk och en prosodisk utvidgning. (Talare A:s yttrande har avslutats med en både syntaktisk och prosodisk möjlig slutpunkt, alltså kategori 2B med min terminologi.) Szczepek avgör inte på vilken sida av gränsen denna typ av sekvenser hamnar. Hon räknar vidare helt bort de sekvenser där B inte producerar en pragmatisk fortsättning (fortsätter samma talhandling) utan endast en syntaktisk och/eller prosodisk. Exempelvis ett påstående som görs om till en fråga betraktar Szczepek således inte som en 'collaborative production'.

Green-Vänttinen (1998) delar upp fenomenet i spontana ifyllnader, ifyllnader i samband med att A har problem att formulera sig samt samberättande, i mina ögon ger hon dock inga fullständiga definitioner av sekvenstyperna.

Lerner, som är den forskare som flitigast har studerat samkonstruktioner, tycks inte prioritera definitioner i sina framställningar; eventuella försök att komma åt en indirekt lernersk definition kompliceras sedan ytterligare av att han i olika uppsatser studerar olika (del)fenomen. För att trots detta ge en övergripande bild av Lerner's forskning kan man för det första säga att han främst intresserar sig för 'completions', det vill säga kompletteringar av syntaktiskt icke-kompleta enheter. För det andra koncentrerar han sig på sådana ifyllnader som har sin grund att det finns något i A:s yttrande som "utlöser" ifyllnaden – framför allt studerar han tydligt tvådelade yttranden (komplexa TKE:n) där B producerar yttrandets andradel, vilket möjliggörs av att startpunkten för den andra delen är förutsägbar. Han tycks även mena att det krävs någon utlösningmekanism av detta eller liknande slag (en 'trigger') för att en ifyllnad överhuvudtaget ska komma till stånd – en ståndpunkt som jag utifrån mitt empiriska material inte delar för det svenska samtalsspråkets del.¹⁹

Eftersom denna uppsats resultatdel är disponerad utifrån de i undersökningen ingående exemplens kategoritillhörighet samt innehåller vissa kvantitativa uppgifter, anser jag det angeläget att i ett separat avsnitt exemplifiera och diskutera en del av de gränsdragningsproblem som har haft en så framträdande roll under arbetet med denna text. Genom detta kommer min kategorisering även bli diskuterad utifrån det material som den appliceras på (och även har uppstått ur), och således inte bara med utgångspunkt i tidigare forskning.

---

¹⁹ Kritisk till Lerner på denna punkt är även Szczepek (2000a), som har granskat ett engelskspråkigt material. Lerner's uppfattning att samkonstruktion förekommer främst i komplexa TKE:n delas däremot av Helasvuo (under utg.) – hon har förutom engelska även studerat finska samtal.

3. Kategoriseringsproblem

Även om min definition i denna uppsats är vidare än många tidigare forskares och därigenom täcker in många sekvenser som jag gissar att andra skulle betrakta såsom svårhanterliga gränfall, vill jag ingalunda hävda att den är oproblematisk. Gränsdragningen såväl mellan samkonstruerade och icke-samkonstruerade enheter som mellan fenomenets olika kategorier bjuder på en stor mängd besvärligheter. Här följer en exemplifiering av ett fåtal av dem:

* Hur många stavelser ”för sent” får ifyllnaden komma för att fortfarande vara en ifyllnad och inte i stället till exempel det fenomen som Tannen (1989) kallar ”shadowing”, det vill säga omedelbar repetition av (delar av) det som föregående talare har sagt?

(8)
A: [Å NÄSTAN, NÄSTA GÅNG ska vi läsa
Mosippan utav .h
B:-> jaha[:
A:-> [Elsie J o [h a n s [s o n ,] dom=
B:-> [Elsie [Johan(sson).]
A: =fråga om vi skulle by:ta ett tag,
[SÅINF4 (14.15.31)]

I ett fall som det ovan där B:s yttrande kommer så pass tidigt som det ändå gör vill jag hävda att det troligen inte rör sig om "skuggning" utan om en "sen" ifyllnad. Jag anser vidare att "senheten" i detta exempel kan vara närmast en tillfällighet; när B påbörjar sitt yttrande *Jaha:* (.) *Elsie Johansson* är det svårt för henne att veta om, och i så fall när, A ska återuppta sitt (genom en inandning och efterföljande kort paus) för tillfället avbrutna yttrande. Min ståndpunkt menar jag även vara styrkt av B:s prosodi – när jag lyssnar på sekvensen förefaller det mig vara *en* TKE som B producerar, inte två. När B påbörjar detta yttrande finns det ju som sagt ännu inget att "skugga", utan jag menar att namnet Elsie Johansson likväl finns tillgängligt för B eftersom hon känner till vem som har skrivit boken Mosippan. (A håller på att berätta för C; A och B går på samma litteraturstudiecirkel.) Denna kunskap manifesterar B, kanske som en konsekvens av avbrottet i A:s progression – B:s *jaha:* (som tar relativt lång tid att utsäga) medför dock att hennes ifyllande namn kommer något sent. Att det torde röra sig om en samkonstruerad enhet stöds även av att B talar så pass mycket fortare än A att de blir färdiga med namnet i princip samtidigt – Lerner (1996) menar att en orientering hos B att slutföra enheten före eller samtidigt som A kännetecknar ett ifyllande yttrande.²⁰

²⁰ Förhållandet mellan "skuggning" och ifyllande yttranden tas också upp av Green-Vänttinen (1998) samt Lerner & Takagi (1999). Green-Vänttinen drar ingen gräns dem emellan men gör motsvarande analys av följande exempel (s. 76) som jag gör av exempel 8 ovan.

Eva: å sen e de+e ju de att (0.7) de går int någån sån dāna *mindre* plan utan de+e
di där stora (.) di där *jumbo*jā[ttana me (.h) *massor* av människor å [trångt
Monika: [jā [å *trångt*

och säger (s. 77): "Av [exemplet] framgår hur nära besläktade skuggande upprepningar och stödjande ifyllnader är. Det förefaller dock som om det [i detta exempel] av talplaneringsorsaker är mindre troligt att Monika utprepar en del av Evas meningsenhet."

Lerner & Takagi går ett steg längre än jag och Green-Vänttinen och menar att många skenbara fall av skuggningar (där B börjar producera då A redan har *avslutat* sin enhet) i verkligheten är ifyllande yttranden (s. 71, not 13): "This is a quite different phenomenon than that described by Tannen (1989) as 'shadowing'. Though humans do seem to be capable of split-second word-by-word repetition of what they hear, this is seldom what people are *doing* when they say the same or nearly the same thing as another speaker. Rather, it is the result of the recognition of what another is about to say or beginning to say, using the projectability of action and grammatical structure as resources."

* Hur bedömer man de fall där den uppstådda produktens syntax (åtminstone ur ett skriftspråksperspektiv) är något ”inkorrekt”, men där de båda yttrandena likafullt tycks bilda en tydlig enhet?

(9)

B: =.h på röda korse ha ju nånting på
Trägårds↑gatan har dom nån(hing),
 (0.8)
 B: .h (.) man få gå: [( )-]
 C: [jaså på Trälgårds↑gat↑an?=
 B: =ja [dä få man (obba).]
 A:-> [ne men dom (ha ju) här] borta:,
 (0.2)
 B:-> ja ku:pan ja [([de),
 A: [ja.
 D: [ja [°heh(hh)
 A: [kupan,
 [SÅI NF4 (14.34.30)]

I detta exemplet hade B behövt tillägga ett *i* eller något liknande för att skapa en syntaktisk sammanhängande struktur. Då det gäller sekvenser av denna typ, som jag tar med i min undersökning, delar jag uppfattning med Antaki m.fl. (1996) som menar att det avgörande inte är huruvida B fortsätter A:s TKE (syntaktiska enhet) utan huruvida han fortsätter A:s tur (pragmatiska enhet, som i ex. 9 ovan). Det är detta som har relevans för deltagarna.

* Hur bedömer man de fall då B producerar något i en tur *före* den del av turen som hänger samman med (ett) tidigare yttrande(n)? (Mig veterligen räknar ingen som har behandlat samkonstruktion bort dessa fall.)

(10)

A: .hh=
 C: =e ju fö [frukta[nsvärt.
 A: [va- [va nie (0.2) elle=
 A: [tietusen] människe (som[[ )
 ?: [vass::]
 B:-> [ja[: ( ) masser=
 C:-> [JA:: (.) SOM=
 B:-> =( ) masser me (människ)] o:[:mkommi där,]
 C:-> =H A O M K O M M I .]
 ?: [°( )]
 C: de e [nästan som syn]d aflod'n [ju.
 [SÅI NF4 (15.30.27)]

I detta exempel producerar B och C ett *ja* innan de producerar sina ifyllnader (se även ex. 9).

* Hur lång måste en vokalförlängning vara för att utgöra exempel på en ordsökning? (Var går gränsen mellan kategorierna 1A och 1B/1C (möjligen även 3) i fall av denna typ?)

(11)

A: fö han va visst bekant me:
 B: °me nån (den)
 [SÅI NF4 (14.51.20)]

(12) Det spelas Canasta. För att få börja lägga ut kort i det spelet måste korten man lägger ut tillsammans vara värda tillräckligt mycket. A räknar efter om så är fallet denna gång samtidigt som hon lägger ut korten framför sig.

A: FEMti,

C: m: .=

A: sjutti åtti nitti.

B: °°( )

A: hundra hundratie,
(0.2)

A:-> hundr↑a:

B:-> förti,

[SÅI NFI (15.51.50)]

I båda dessa exempel föregås det ifyllande yttrandet av en kort vokalförlängning. Jag har valt att i denna uppsats betrakta sekvenser av denna typ som ordsökningar.

* Hur ser man skillnad på en lucklämnande fråga och andra typer av avbrott i progressionen? (Var går gränsen mellan kategorierna 1A/1B och 3 i fall av denna typ?)

(13)

D: pt .hhhh hur har de blivit me uppgörelse här eh:
(.) e e de här fortfarande oklart [de här?]

V: [nej,]
(0.6)

V: vi har fått våra skader ersätta.
(0.8)

D:-> av eh:::
(0.4)

D:-> f ö r [s ä k r i n g s] b o l a g e t.

V:-> [Holmlund,]

V: a: Holmlunds försäkringsbolag ja.=

[L Tema K: A 51 (43.06)]

Är detta ett exempel på en ”vanlig” ordsökning eller ”inbjuder” domaren vittnet att fylla i, något som dock inte sker förrän D själv har börjat på en fortsättning. Orsaken till att jag har kategoriserat denna sekvens som en lucklämnande fråga är för det första att det är en frågesekvens där D efterfrågar något som V känner till men inte D, nämligen vem som har ersatt skadorna på V:s bil (som var inblandad i en olycka). Det är just denna information som saknas vid den tidpunkt D avbryter progressionen fram mot en möjlig syntaktisk slutpunkt och i stället producerar ett tvekljud och därefter en paus. Genom uppehållet i progressionen ger D V en möjlighet att fylla i det D frågar efter, en möjlighet som V inte utnyttjar före den punkt där D återupptar produktionen av den syntaktiska enheten. För det andra stöder jag min analys på det faktum att D i sin prosodi tycks mig låta som att han inte själv tänker fylla i en (ur hans perspektiv) gissning (om än med goda chanser att gissa rätt) om vem som har betalat för skadorna på bilen.²¹ (Att D ändå avslutar sin egen enhet kan i så fall tänkas vara en följd av utebliven respons (svar på den lucklämnande frågan) och därför närmast att betrakta som ett *turtillägg* (‘increment’, se Schegloff 1996a, 2000 och Eriksson 2000)).

²¹ Min analys av prosodin har nog åtminstone delvis att göra med den stigande ton som förekommer i D:s tvekljud, markerad genom två understrukna kolon, i kombination med att ljudet är så pass utdraget – jfr Sczcepek (2000b:25): ”The prosody that contextualizes such a function of an incomplete utterance [en lucklämnande fråga] is often extreme lengthening on one or more of the vowels in the incomplete intonation unit preceding the expected incoming and typically rising or level intonation on the last accented syllable.” Att använda Sczcepeks iakttagelse som ett kriterium finner jag dock något vanskligt eftersom även en ordsökning kännetecknas av förlängda ljud. Min intuitiva känsla är att frågeintonationen spelar en viktig roll i sammanhanget.

Nedanstående exempel menar jag däremot (efter viss tvekan) vara ett ifyllande av en avbruten enhet:

(14) A är ute i köket och ordnar kaffe. Hon är utanför bild, men av ljudet av döma går hon in i rummet där hennes tre gäster sitter samtidigt som hon säger sin första återgivna replik.

A: -> [hur va re Beda had-

-> (0.2) använder du:

(0.4)

B: -> grädde;

A: [( )

B: [(>ha du de?<)

A: ja ha (.) °eh:° mini↑mjö:lk.

B: ↑ja::,=

[SÅI NF2 (13.38.58)]

Att jag inte har kategoriserat exempel 14 som en lucklämnande fråga beror för det första på att A:s yttrande har en ganska svag semantisk projicering vilket torde göra den eventuella frågan svår att besvara (syntaktiska enheten svår att fylla i), för det andra på att A:s ursprungliga yttrande har syntaktisk frågeform – alla mina andra lucklämnande frågor har (i de fall detta går att avgöra) syntaktisk påståendeform och blir enligt mitt sätt att analysera dem frågor tack vare luckan.²² (Den vanligt förekommande frågeintonationen har de gemensamt med ”vanliga” frågor.) Jag finner det därför naturligtast att analysera exempel 14 som att B svarar på en fråga genom att ge en syntaktisk fortsättning av denna ännu inte fullbordade fråga, utan att hon var direkt ”inbjuden” av A att göra så. För det tredje ser jag inte exemplet som en lucklämnande fråga på grund av avsaknaden av frågeintonation. *Mot* min analys talar det faktum att A:s *du* produceras med en förlängd vokal.

Sammanfattningsvis menar jag att det finns åtminstone fyra kriterier man kan använda sig av för att avgöra om ett yttrande är en lucklämnande fråga. Det första stammar ur en sekventiell och kontextuell analys: Består ”luckan” av ”något” som man kan ha goda skäl att tro att A tror att B känner till men inte han själv. Härutöver kan man stödja sig på prosodiska förhållanden: Har A:s yttrande, trots sin ofullbordade syntaktiska struktur, en avslutningsintonation, allra helst en frågeintonation, och är det sista vokalljudet förlängt? För det fjärde förefaller den lucklämnande frågan normalt ha syntaktisk påståendeform. Problemet med att definiera de lucklämnande frågorna tror jag hänger samman med att de till skillnad från mina övriga kategorier trots allt delvis definieras utifrån spekulation kring talarintention.

* Även gränsen mellan 1A och 1B kan vara mycket svårdragen. Detta gäller till exempel de fall då turen (och enheten under produktion) är avbruten medan gester indikerar att A söker efter ord. Eftersom bara vissa av mina exempel finns fångade på video har jag valt att för tillfället inplacera fall av denna typ i kategori 1B.

* Slutligen: Var går gränsen mellan kategori 2B och 1B, tillägg till potentiellt färdiga respektive ifyllnad i samband med avbrutna enheter? Eller med andra ord: Vad är en potentiellt komplett pragmatisk enhet? Är det i exempel 9 en möjlig slutpunkt efter *här borta*, eller krävs det en närmare bestämning? Frågan blir i mina ögon inte mindre komplicerad av att A:s gester indikerar att hon inte har avslutat sin tur. Den pekande rörelse som har inletts har frysts och ännu inte blivit avslutad. Detta benämner Duncan (1974:304) ”attempt-suppressing signal”, och det är enligt honom ett sätt att behålla turen vid en punkt där andra parametrar, exempelvis syntax, prosodi och ordval, indikerar att turen är avslutad (se även Goodwin 1981:29).

²² Jämför också Ferraras (s. 221) beskrivning av yttrandetypen såsom ”questions masquerading as statements”.

(9)

B: =.h på röda korse ha ju nånting på
Trägårds↑gatan har dom nån(hing),
(0.8)
B: .h (.) man få gå: [( )-]
C: [jaså på Trä]gårs↑gat↑an?=
B: =ja [då få man (obba).]
A:-> [#ne men dom (ha ju)α här] %borta:,
(0.2)
B:-> ja ku:pan ja [([[de),
A: [&ja.
D: [ja [°heh(hh)
A: [kupan,

[SÅI NF4 (14.34.30)]

– börjar föra armen uppåt, till höger (även mot fönstret) i en pekande gest

α – avslutat rörelsen; har en pekande gest uppåt, till höger

% – under *borta* förs armen åt vänster och nedåt så att hon samtidigt som hon slutar prata stannar; hon pekar då på B, som sitter närmast A i soffan. Gesten fryses i denna position.

& – sänker armen igen

I denna uppsats har jag helt enkelt valt att prioritera syntaxen i fall som dessa. (Exemplet ovan betraktar jag således som ett tillägg till en potentiellt avslutad syntaktisk och pragmatisk enhet.) Jag är samtidigt övertygad om att det inte går att upprätta någon distinkt gräns mellan mina olika kategorier. Ett yttrande av B kan på en kontinuerlig skala vara mer eller mindre projicerat av A:s förstadel och mer eller mindre ett eget tillägg, på samma sätt som det kan vara mer eller mindre frågande eller mer eller mindre stödjande. Såsom sades ovan avstår Szczepek ifrån att upprätta absoluta gränser då hon brottas med liknande problem.

Eftersom min kategorisering av bland annat exempel 9 kan framstå som tvivelaktig vill jag apropå såväl detta som andra här återgivna tveksamma exempel framhålla att jag inte tror att kategoriseringen av de relativt få exempel som jag är mycket osäker inför är av någon avgörande betydelse – främst därför att det primära målet med min uppsats är att styrka mina båda teser, och jag är övertygad om att mina teser (se nedan) gäller för (de allra flesta fall av) de sekvenstyper som behandlas i denna uppsats. De kvantitativa uppgifter som återfinns häri är i mina ögon av sekundär betydelse. Samtidigt hävdar jag att kategoriseringen fyller ett syfte, eftersom de samkonstruerade enheterna nog beskrivs bättre som flera fenomen än som ett – *dock saknar kategorierna distinkta gränser*.

Mitt tillvägagångssätt vid alla gränsdragningsproblem – det finns som sagt fler – har varit att jag har försökt att göra en individuell bedömning för varje potentiellt exempel och därvidlag försökt att avgöra vilket ”normalmönster” sekvensen närmast liknar. De fall för vilka jag är mycket osäker om huruvida de tillhör det övergripande fenomenet har jag valt att inte ta med i denna undersökning. I de fall då jag har ansett det troligt eller säkert att det rör sig om en samkonstruerad enhet men varit osäker rörande vilken kategori den tillhör, har jag inplacerat exemplet i den kategori där jag finner att det närmast hör hemma.²³ (Tilläggas kan att för vissa exempel är problemet en följd av att jag inte hör ordentligt vad som händer, i fall som dessa skulle vidare transkribering kunna hjälpa.)

Andra forskare som behandlar fenomenet uttrycker sällan att det skulle vara problematiskt att exakt avgöra vilka sekvenser som utgör exempel på gemensam produktion och ej heller att det skulle vara svårt att inplacera olika sekvenser i rätt kategori. Att jag härmed för upp detta

²³ Även om jag samtidigt håller det för troligt att utgångspunkten att varje fall är unikt och att man inte ska tvinga in ett exempel i någon kategori kan vara sannare – men å andra sidan är den svårare att generalisera utifrån.

till ytan och exemplifierar hur ett gränsdragningsproblem kan se ut anser jag därför ha ett egenvärde.²⁴

4. Vad följer en samkonstruerad enhet?

Att en samkonstruerad enhet ofta följs av en ratificering av B:s bidrag från den ursprungliga talaren är uppmärksammat och beskrivet av en rad forskare (Lerner 1987, 1989a, 1989b, 1991, 1994, 1996; Antaki m.fl. 1996; Diaz m.fl. 1996; Green-Vänttinen 1998; Szczepek 2000a, 2000b). Lerner (1989a:73) skriver:

Preemptive completion makes relevant a next action for prior speaker in next turn. This action is the acceptance or rejection of the preemptive completion as a proper continuation of the preempted turn constructional unit.

Lerner talar även om en "collaborative Turn sequence" (1987, 1989b) med vilket han avser B:s ifyllande yttrande samt A:s respons på detta. Diaz m.fl. och Antaki m.fl. (artiklarna är skrivna av samma tre författare) däremot anser att en 'completion sequence' har en tredelad struktur, eftersom A:s ursprungliga yttrande har en helt avgörande betydelse för hur B:s yttrande tas emot av A. De menar att det är A:s bedömning av huruvida B:s yttrande har samma 'footing' (källa) som originalyttrandet som avgör om sekvensens tredjedel blir ett godkännande eller ett underkännande²⁵ – och därigenom även om det rör sig om en 'completion sequence' eller ej. Ett B-yttrande med "rätt" sakinhåll men med "fel" footing menar Antaki m.fl. kan markeras av A genom en uppskattning av sakinhållet samtidigt som det framkommer att det han bedömer inte är något som han själv delvis är författare till; B:s yttrande blir således av A betraktat som en egen enhet. Ett "författarskap" kan dock vara kollektivt, det vill säga: B kan föreslå en kollektiv footing som A sedan får godkänna eller förkasta.

Notervärt menar jag vara, för att anknyta till vad som sades ovan, att man genom detta betraktelsesätt kommer att ta sin utgångspunkt enbart från talare A. Från B:s perspektiv kan det fortfarande röra sig om en samkonstruerad enhet i yttrandeögonblicket (och omedelbart därefter), och även om en retrospektiv nytolkning av B:s yttrande görs gällande så hindrar inte detta att en enhet *har förelegat* i B:s ögon.²⁶ (B behöver heller inte dela A:s tolkning ens efter A:s respons.)

Szczepek (2000b) menar att medhållsmarkörer från antingen A *eller* B är "extremely frequent". Szczepek studerar funktionen hos dessa responser och konstaterar bland annat att ett godkännande från A både är ett sätt att acceptera sakinhållet och ett sätt att legitimera själva intrånget. På denna punkt ansluter jag mig till Szczepek, och då jag i fortsättningen talar om "godkännande" menar jag i normalfallet ett godkännande av såväl det verbala innehållet som av normbrottet mot samtalets gängse turtagningsregler.

Lerner (1987:104) beskriver kvittots båda funktioner i något annorlunda termer.²⁷ Den första är att legitimera B:s yttrande som en de facto-fortsättning av den tur som A själv

²⁴ Jag är, inom parentes sagt, intresserad av råd eller synpunkter på dessa frågor.

²⁵ Detta innebär i praktiken att om A:s yttrande har till exempel A själv som upphovsman (dvs att det ej är ett citat e.dyl.) så bör B inte tillfoga något substantiellt eget för att bli godkänd. Det är vidare A:s sak att avgöra detta.

²⁶ Att undersöka strukturen hos denna enhet samt vad som ledde fram till skapandet av den torde vara lika intressant som studiet av en enhet med "rätt" footing.

²⁷ Lerner's beskrivning gäller bara vissa av mina sekvenstyper. För att använda min terminologi behandlar han endast flertalet av sekvenserna i min huvudkategori 1.

påbörjade. Den andra är att bekräfta att B uttalade det A själv var på väg att säga. De båda funktionerna kan verka samtidigt, annars bara den första.

Sammanfattningsvis kan man säga att denna uppsats studerar ett fenomen som redan är ganska väl kartlagt, men jag hoppas ändå att min undersökning har något att tillföra, dels för att den undersöker ett svenskt material, dels för att den på ett systematiskt sätt undersöker vad som följer *samtliga* samkonstruerade enheter (i min korpus). Undersökningen utgår från två teser som jag provar mot mitt material:

Tes 1: Talare A har normalt rätt att bestämma den framväxande enhetens slutgiltiga utseende. Då av någon anledning detta inte gäller, kan även tes 2 sättas ur spel.

Tes 2: B:s yttrande följs normalt av en respons på detta från A i samband med A:s efterföljande yttrande; A kan godkänna, underkänna eller göra något mellanting där han visar att han bedömer eller försöker bedöma B:s yttrande, med avseende på sakinnehåll och rätt att tränga in i A:s talarutrymme, utifrån skalan godkänt/underkänt. De fall då denna typ av respons uteblir går normalt att förklara utifrån interaktionella orsaker, till exempel genom krock med en norm som driver A:s respons i en annan riktning.²⁸ Denna tes är vidare underordnad tes 1. Om tes 1 är uppfylld på något annat sätt behöver ej tes 2 gälla. Metoden beskriven i tes 2 är ett sätt (närmare bestämt det vanligaste) att uppnå tes 1.

För att förstå teserna måste man lägga märke till att jag betraktar en enhet som en företeelse som växer fram ur en interaktionell process. Enhetens slutgiltiga utseende bestäms i vissa fall först flera turer efter att den första gången producerades. Jag finner det alltså möjligt att tala i termer av att det under samtalets gång kan förekomma flera versioner av *en* enhet.

För att med visshet kunna avgöra vem som har formuleringsföreträde för de samkonstruerade enheterna skulle man därför även behöva undersöka bland annat sekvensens fjärdeposition, det vill säga B:s respons på A:s respons. Det blir dock ett ämne för en framtida undersökning. Utan att redogöra i detalj för frågan kan jag emellertid ändå konstatera att B ytterst sällan ifrågasätter A:s (direkt eller indirekt) föreslagna enhet. Ett ifrågasättande kan förstås ske, till exempel i namnsökningssekvenser, där två samtalsdeltagare kan framhärda i att koppla en händelse till två skilda personer.

Godkännanden

Antaki m.fl. (1996) har i sitt material funnit tre olika metoder att ge godkännande responser, samt kombinationer av dessa. Den första består av att man ger medhållsmarkörer ("agreement tokens"). I mitt material kan sådana bestå av instämmande responspartiklar (det klart vanligaste sättet):

(15)

A: de e de första dom lär se, men de rätt så

bra dom lär sej både räkna å:,

B: (ja:) va lite observa[nta?

A:--> [JA:,

[SÅI NF1 (16.40.50)]

---

²⁸ Díaz m.fl (1996:538f): "the completion is not always the most relevant thing for the speakers. In the immediate sequential context, other elements may be oriented to, letting the completion 'pass by' unacknowledged."

(16)
 A: men sen nä man äta så där (.)
 lä[:nge dā
 C: [m:.
 B: då blire nog¿=
 A:-> =ja: ,
 [SÅI NF1 (16.43.50)]

(17)
 A: =å den fjärde den [°eh: (.)
 C: [A:.
 A: [kom inte alls,]
 B: [kom inte alls,]
 A:-> ne: :
 [SÅI NF4 (14.45.14)]

Det kan även göras genom andra typer av medhållsmarkörer/uppskattande uttryck såsom *just de* eller *precis*; i mitt material står dessa uttryck dock aldrig ensamma utan alltid tillsammans med en responsartikel.

Det andra sättet att godkänna B:s yttrande är att upprepa det ("literal echo"):

(18)
 A: =å då tog ja då: ,
 (0.2)
 B: Karin.=
 A:-> =Karin.
 [SÅI NF2 (13.45.16)]

Den tredje metoden som Antaki m.fl. nämner är att ge uppskattande uttryck ("appreciations"). Denna kategori exemplifierar inte Antaki m.fl. och jag tror mig inte heller finna några tydliga exempel i mitt material på detta sätt att godkänna, åtminstone finner jag det inte angeläget att upprätta någon egen kategori bestående av sådana sätt att godkänna (jämför med ovan).

I mitt material återfinns vidare kombinationer av responspartiklar och upprepningar:

(19)²⁹
 I: =att eh (0.6) de e därför tycker ja de e bra om
 du: , (0.2) åtminstone e på sjukhus å (0.2) så att
 dom kan eh (0.8)
 U: bedöma då [(om),
 I:-> [a bedöma de, å ha dej kanske under
 observation en stund,
 [GIC 16784:1]

(20)
 A: eller de här eh: (.)
 >va he[te re?<
 B: [japansk[a.
 A:-> [japansk(t ja).=
 [SÅI NF2 (14.25.56)]

I Díaz m.fl. (1996) nämns ytterligare ett sätt att godkänna, nämligen omformulering ("reshaping"), att återge samma sakinhåll i annan form,³⁰ som i exempel 21, där *höger* ersätts av *högra filen*:

²⁹ I denna excerpt ser vi även ett exempel på hur A kan göra ytterligare tillägg till enheten efter B:s yttrande (beskrivet av Lerner 1987:91).

(21)

Å: han ligger till vänster om [( )]
D: [å medan eh]:: (0.2) medan eh:
Holmlund me sin eh [stora,>]
Å: [>han liglger i höger ja.<=
D:-> =ligger i högra filen.
[L Tema K: A 51 (5.23)]

Utöver redan beskrivna metoder att godkänna menar jag att mitt material bjuder på ett exempel på ett ytterligare sätt, en form av indirekt godkännande där B:s yttrande är en förutsättning för att A:s respons ska vara meningsfull/förståelig, vilket visar att B:s yttrande uppenbart har fått sekventiell betydelse. I exempel 22 talar vårdbiträdet och pensionären om ormar. Pensionären har tidigare sagt att hon tycker mycket illa om ormar. Poängen är här att VB:s fråga på sista raden förutsätter informationen i P:s yttrande – alltså det faktum att VB inte skulle få komma in i P:s lägenhet – i kombination med VB:s ursprungliga yttrande för att bli relevant. Med andra ord har VB ”godkänt” P:s yttrande som en fortsättning av hans eget yttrande på första raden, även om han samtidigt förvisso ifrågasätter lämpligheten i P:s föreslagna agerande:

(22)

VB: TÄNK DEJ OM JA SKULLE KOMMA ME EN SÅN
runt halsen en morron [här.
P: [H heh heh hä:
P: då åkte dörrn igen me en jädra fart.
(1.0)
VB:-> du sku'e kla(r)a dej själl då?
[SÅI IIC2:2-2 (Lindström 2000)]

Möjligen skulle man kunna fortsätta längs denna linje och välja att betrakta *varje* frånvaro av underkännande som ett indirekt godkännande. Så sker dock inte i denna uppsats.

Underkännanden

Vilka former underkännande responser kan ha har jag inte funnit någon systematisk beskrivning av i litteraturen. Antaki m.fl. (s. 163) framhåller dock att de regelmässigt är utformade som (och är) disprefererade responser. I min korpus finner jag följande typer av underkännande responser:

* icke-instämmande responspartiklar:

(23)

A: å sen så (0.2) s:å gö ja (.) öggle så hä så
ja liksom (0.4) va hete re:=eh
(0.4)

---

³⁰ Lerner (1987, 1989a, 1989b) menar att ett återgivande av samma sakinnehåll, vare sig det sker i en identisk eller modifierad form, inte alltid utgör ett godkännande utan ibland i stället ett alternativ till att både godkänna och underkänna – detta eftersom A:s yttrande kan eliminera det ifyllande eller tilläggande yttrandets sekventiella betydelse. A slipper härigenom att underkänna (en disprefererad handling) något han inte vill godkänna. Denna handling kallar Lerner ’delayed completion’. Vidare påpekar Lerner att det är svårt att skilja en ’delayed completion’ och ett godkännande genom upprepning åt.

Szcepek (2000b) menar att en exakt upprepning av syntax och prosodi visar godkännande, medan ett byte av form i kombination med överlappning av B:s yttrande indikerar att A inte uppskattar intrånget. Szcepek beskriver dock ej närmare än så var gränsen mellan godkännande och underkännande går.

B: virkar?
(0.2)
C: [ja:e.
A:-> [ne:.
[SÅI NF4 (14.32.54)]

* egen avslutning av enheten som skiljer sig från B:s efter B:s ifyllande yttrande (ingående beskrivet i Lerner (1989a):

(24)
A: =fullt me äpplen å sån .hhh dreh:: ta man
me osthy hyvel å (.) har sh
(.)
B: [smör?
C: [↑har du gjort [de-
A:-> [margarin på (all).]
[SÅI NF4 (14.20.11)]

* kombinationer av dess båda typer:

(25)
A: =fö dä::u: (.) på altan där ha vi: eh::
(.) eh: [( ) ,]
B: [EN RÖKHÖRNA] (.) hehheh=
A:-> =ne:j >där ha vi fullt me sand,<
[SÅI NF2 (14.32.05)]

* här finns också exempel på att en *godkännande* responsartikel åtföljs av en egen och annorlunda avslutning av enheten, vilket sammantaget får underkännande (eller möjligen halvt godkännande/underkännande) effekt:

(26)
D: a du ska:=eh (.) till e[h:::]
T: [åt] Söd (.)
Södergatan eller nån[ting (så där).]
D:-> [a Söder]vägen
[finns de]den där som går eh::: (.)=
T: [Södervägen.]
[L Tema K: A 51 (20.33)]

* ytterligare ett sätt att underkänna består i att A förklarar att det ifyllande yttrandet inte överensstämmer med hans intention – utan att ge en ersättningsterm som ”passar in” i enheten:

(27)
A: .h å just de här förstår du eh för JA tänkte
att ja skulle gå på den där (.) .hhh eh: öhm:
hos: eh: (0.4) °eh° å lyfta skrot elle va dom
gö[r då.]
B: [m .]
B: på gym
(0.2)
A:-> °eh° (0.2) j a[: : : :] ja: men dom har, va heter, va
B: [på gymmet ja.]
A:-> =kallas de:,
A:-> .h (.) dom har: eh:: sjukgymnaste(r) där man (.)
-> får eh: får träna me olika muskler.

Halvt godkännande responser

Härutöver återfinns, som Lerner (1994) har uppmärksammat, responser som utgör ett mellanting mellan godkännande och underkännande, däribland responser som *både* godkänner och underkänner. Detta kan i mitt material utföras:

* genom uttrycket *ja men*:

(28)

B: ja: ja tror att vi bjöd eh: va de sex
tusenç;
A: ja:=
B: =a:
A: å sedan,
A: vi- v[isste-?
B: [ja sen öka de på
tusenlapparna,=
A:-> =ja m[en men visste du då: att eh eh v-=
B: [a:
A:-> =alltså eller så dom att nu nu har den å
-> den bjudi så mycke .h vill ni: ha den
-> så får ni betala lika my[cke?

[UGRU7:A:1-3 (Lindström 1994)]

* samt genom att en godkännande responsartikel följs av något annat som modifierar om än inte helt underkänner den gemensamt skapade produkten.³¹

(29)

P: ne:j varken per eller ja e
intresserade utav,
(0.4)
VB: fotboll?=
P:-> =(jo han e:)[jo alltså om Sverige hade=
VB: [ne(h)hej(h)
P:-> =vari me.
VB: de var intressant me.
P:-> a då >kunde man ju< se dom matcherna,

[SÅI IVB3:2 (34) (Lindström 2000)]

I detta exempel rör det sig dock inte om korrigerings av VB:s föreslagna företeelse utan av hennes *eget* bidrag till den samkonstruerade enheten, således rör det sig egentligen om en självreparation – i form av en modifiering av den samkonstruerade enheten.

Nu återstår att redogöra för de sekvenser där ingen respons av ovan exemplifierade typer återfinns. Jag ämnar nedan försöka ”förklara” dessa fall utifrån mina båda teser. Först vill jag dock ta upp en typ av fall där mina teser inte är tillämpliga men som trots detta utgör bevis för att ett ifyllande yttrande av samtalsdeltagarna ofta förväntas följas av en respons från A på detta yttrande som godkänner eller underkänner detsamma. Att den från början uteblivna responsen var väntad/relevant demonstreras i exempel 30 och 31 tydligt av att B efterfrågar den:

---

³¹ Hit hör kanske också exempel 26.

(30)
A: men eh eh henne bodde ja
tillsammans me de va till:=
B: =ja: hah .hh
A: ha[de dom där] satt ihop me me henne.=
B: [(Norge).]
B: =NORGE.
(1.0)
B:-> var de inte Norge?
A: ne:j de va till eh:: ehn ehn ((skakigt))
(.) Holland.
[SÅI NF4 (15.46.07)]

(31)³²
A: ha nån varit vi nya
c : : [e n] t r u m e t då? .h
B: [(v)a?]
B: [°(ne::.)] ((skakigt))
A: [(ha) nån varit] vi de nya[°cen-
B: [Maxi ne:
(.)
A: °.e[:.
B:-> [du menar de Max[i?
A: [JA:.
[SÅI NF1 (15.27.46)]

Framst som en orsak av att det kan tänkas vara ganska vitt skilda typer av sekvenser jag undersöker kommer jag att ta upp fallen av utebliven respons kategori för kategori.

När mönstren för de olika kategorierna beskrivs i tabeller nedan har alla olika former av de tre responstyperna – godkännande, underkännande respektive halvt godkännande – sammanförts till en kategori var, bland annat av utrymmesskäl, eftersom jag i denna uppsats ändå inte vill hävda några systematiska skillnader mellan de olika typerna av varje responskategori.

Jag håller det samtidigt troligt att sådana skillnader kan föreligga. Schegloff (1996b) visar att det finns viktiga skillnader mellan olika medhållsmarkörer i en annan kontext, nämligen då man bekräftar en egen allusion. Då en talare B explicit har uttalat något som en talare A har sagt implicit eller bara antytt, finns det olika sätt för A att bemöta det som B har explicitgjort. Att *upprepa* det B sade fyller en specifik funktion: att bekräfta såväl att innehållet i B:s yttrande är ”korrekt” som att A själv tidigare alluderade på just detta innehåll.³³ Med andra ord medför upprepningen att det blir B som håller med A (uttalar vad denne har sagt implicit) och ej tvärtom. Det är tänkbart att en liknande funktion kan finnas i samband med samkonstruktioner – detta återstår att undersöka.³⁴

³² Jag är medveten om att det är diskutabelt huruvida denna sekvens överhuvudtaget utgör ett exempel på en samkonstruerad enhet. Min tanke är dock att B kanske orienterar sig mot en enhet (mening) såsom [ha nån varit vi de nya centrumet (vid namn) Maxi] eller [ha nån varit vi Maxi] – där ifyllnaden formellt (men knappast interaktionellt) sett kommer för tidigt respektive för sent.

³³ För en förklaring av hur detta går till samt detaljer i övrigt, se bevisföringen i Schegloffs artiklar.

³⁴ Se även resonemangen i Lerner (1987, kap. 4).

5. Resultat

Assisterande ifyllnader (1A)

Min korpus innehåller 56 sekvenser med progressionsproblem, vars responser fördelar sig på följande sätt:

Tabell 1a

Godkännande	26
Underkännande	11
Halvt godkännande	3
Ingen sådan respons	14
Sammanlagt	54

En typ av fall där mina teser gäller trots utebliven respons av här diskuterad typ är där tes 1 är uppfylld utan hjälp av tes 2. Härmed avser jag de fall då A producerar en egen avslutning i överlappning eller delvis i överlappning med B,³⁵ som i följande exempel:

(2 – längre avsnitt)

Å: enligt min uppfattning e det då norr: (.) nå (.) normala att
-> man ligger kvar i: i [högerfilen,]

D: [samma °fil] ja.

Å: men de de kan göras olika.
(0.2)

D: men här menar (.) menar åklagarn att han har bytt
fil egentligen han kom över i i innerfilen då.

[L Tema K: A 51 (5.25)]

Å producerar här det rätta ordet samtidigt som D börjar assistera. En av kärnpunkterna i min teori är att det faktum att A bestämmer den slutgiltiga produktens utseende är överordnat den norm (som jag anser existera) som framkallar att ett ifyllande yttrande bör följas av en godkännande eller underkännande respons. Som synes får D:s assisterande ifyllnad i exempel 2 inte någon uppenbar sekventiell betydelse.

Det finns tolv sekvenser där A har en egen avslutning och godkännande eller underkännande respons uteblir, vilket ger oss följande modifierade tabell:

Tabell 1b

Godkännande		26
Underkännande		11
Halvt godkännande		3
Ingen sådan respons:	A har egen avslutning	12
	Övriga	2
Sammanlagt		54

Återstår alltså två sekvenser som är svårare att förklara utifrån mina båda teser:

(32) A talar om ett besök på BVC då hon enligt egen utsaga blivit illa bemött.

A: .hh men halv tre: hade ja fortfarande

³⁵ Mitt resonemang på denna punkt bygger på ett *antagande*, nämligen att A:s ord så att säga går före B:s, i kraft av att han är enhetens ursprungliga upphovsman. (Om A inte är enhetens ursprungliga upphovsman så menar jag att A inte heller nödvändigtvis har företräde att bestämma enhetens utseende.) Se även avsnitt 6.

inte kommit in förstår ruç
 B: a
 A: °pt° [ti förs:ta-
 B: [de ä som vanlit dåç
 A: ja men ti fö:rs:ta[:ç
 B:-> [första (stationen).
 he h[a↑
 A: [å då kände ja ju att ja va ju så
 irriterad va=
 [UMOL1:A:4-1 (Lindström 1994)]

(33)
 A: [han han han hota] att ja ja
 skulle åka ( ) in å,
 A: .hh å de kan bli fängelse >förstå u,<
 A: >han va inte klok[allså,<] ((upprört))
 (B): [°(o: nä:::)].
 A: han va helt enkelt inte [klok.
 B: [°°a:.
 B: °e::,
 (0.2)
 B: °de va han no° inte.
 A: å un'ra på att de va [h a n s :]
 B: [olämpli s]om
 poli[s (°)-
 A: [.h hans befäl då fick komma å: å
 försöka [eh .hh [eh::[:
 ?: [°°a
 ?: [°a::
 B:-> [mildra
 -> °(de[då).
 C:-> [stryka ö[ver] de där.
 A:-> [(f:) [fö:]
 A: hade ja hatt (.) eh hade ja haft eh::: va
 hete re vittne på >va han [sa,<
 B: [°a:.=
 A: =så hade ja ju kunna sätta åt
 honom.
 [SÅI NF2 (15.25.02)]

För det förra exemplet del kan man överväga om det faktum att B:s tillägg är tämligen redundant har någon betydelse. I denna kontext torde det vara givet att A:s *första* avser just första stationen.

Även då det gäller det senare exemplet kan jag spekulera kring varför A:s typiska respons uteblir. Ett förslag har sin utgångspunkt i att B:s respektive C:s förslag på vad polisbefälet hade gjort måhända inte är identiska, om än ganska lika; att det föreligger två förslag ”hängande i luften” kan göra det ”svårt” för A att producera en responsartikel eftersom den inte skulle få en entydig tolkning. Om B och C:s yttranden däremot är att betrakta som ekvivalenta med avseende på sakinnehållet så kan man eventuellt tänka sig att C:s yttrande får funktionen av ett godkännande av B:s yttrande – och sedan ta fasta på Green-Vänttins iakttagelse (1998:78) att ett godkännande från en tredje person kan ersätta A:s godkännande. Ett tredje förslag är att A själv försöker avsluta sin påbörjade enhet men avbryter sig då C samtidigt börjar tala. Det som möjligen är en tänkt men inte producerad enhetsfortsättning, är i så fall antingen ett godkännande av B:s ifyllande yttrande i form av en upprepning av yttrandets sakinnehåll eller ett underkännande i form av ett alternativt enhetslut. Efter två försök att producera detta bryr sig inte A om att försöka en tredje gång. En fjärde tänkbar men spekulativ förklaring hämtar jag från Jefferson & Lees (1992) artikel om problemskildringar. Mitt exempel skiljer sig emellertid på en viktig punkt från Jefferson & Lees, genom att

problemet är överspelat vid tidpunkten för berättelsen – även om händelsen synes ha gjort ett djupt intryck på A. I artikeln visar författarna att det i vissa situationer kan föreligga en konflikt mellan att förhålla sig sakligt respektive personligt gentemot det någon annan berättar. Detta gäller till exempel då någon försöker ge ett råd till någon som håller på att skildra ett problem den personen har. Problemskildraren förväntar sig empati men får i stället ett ”essential interest’ in the problem and its properties, and ’essential indifference’ to the troubles teller and his or her experiences” (s. 537). Följden kan bli ett förkastande av rådet *oberoende av huruvida problemskildraren har ambitionen att följa det eller ej* (s. 534). A berättar i exempel 38 med stark emfas och stort engagemang, vilket ger ett intryck av att händelsen i fråga har påverkat henne mycket. Min spekulativa hypotes är att de båda assisterande yttranden kan jämföras med råd; de koncentrerar sig på något sakligt, nämligen A:s framställning som sådan, i stället för på A:s person. (Notera att A inte heller responderar på B:s *olämpli som polis*, som beskriver ett sakförhållande i stället för att visa direkt empati.) Det är alltså så att A kanske förkastar de icke-önskade yttranden genom att inte reagera på dem – även om hon, hypotetiskt sett, måhända sympatiserar med deras sakinnehåll. A hade i stället önskat sig yttranden som visat tydlig empati.

Ifyllnader av (potentiellt) avbrutna enheter (kompletteringar) (1B)

För denna kategori fördelar sig A:s responser på följande sätt:

Tabell 2

Godkännande		18
Underkännande		0
Halvt godkännande		1
Ingen sådan respons:	A har egen avslutning:	2
	Övriga	2
Sammanlagt		23

Här kan man notera att denna kategori saknar underkännande responser, medan föregående kategoris ifyllnader underkändes mer än var femte gång. Är detta en tillfällighet? Eller kan det möjligen vara ett tecken på att de sekvenser som jag har placerat i denna kategori på ett avgörande sätt skiljer sig från dem i den föregående? Mitt förslag är att A:s enheter i många av dessa fall är just avbrutna och att A därför inte söker efter något eller några specifika ord, som B kan gissa rätt eller fel på.

De två sekvenser där förväntad respons uteblir är båda återgivna ovan:

(30)

```
A:  men eh eh henne bodde ja
    tillsammans me de va till:=
B:  =ja: hah .hh
A:  ha[de dom där] satt ihop me me henne.=
B:  [ (Norge). ]
B:  =NORGE.
    (1.0)
B:  var de inte Norge?
A:  ne:j de va till eh:: ehn ehn ((skakigt))
    (.) Holland.
```

[SÅI NF4 (15.46.07)]

Detta exempel försvagar inte mina teser utan talar tvärtom för dem.

Det andra exemplet (som möjligen i stället är en lucklämnande fråga) anser jag inte heller gå på tvärs mot teserna trots avsaknaden av respons.

(14) A är ute i köket och ordnar kaffe. Hon är utanför bild, men av ljudet av döma går hon in i rummet där hennes tre gäster sitter samtidigt som hon säger sin första återgivna replik.

A: [hur va re Beda had-

-> (0.2) använder du:

(0.4)

B:-> grädde;

A: [( )

B: [(>ha du de?<)

A: ja ha (.) °eh:° mini↑mjö:lk.

B: ja::↑,=

[SÅI NF2 (13.38.58)]

Denna sekvens är ett exempel på den typ av undantag som nämns i tes 1, nämligen ett fall där A inte besitter rätten att bestämma den slutgiltiga enhetens utseende. Genom att bryta in i A:s fråga svarar B samtidigt på frågan³⁶ och detta svar äger naturligtvis B störst rätt till att utforma – det är hon som bäst vet vad hon brukar använda i kaffet. Att det är möjligt för B att avgöra vad A:s fråga under produktion handlar om torde en följd av den icke-verbala kontexten. Det är förstås även möjligt att A ger en godkännande respons i det yttrande jag inte har lyckats uppfatta.

Intrång (1C)

Responserna i de fall då B kommer med ett förslag till en fortsättning under det att A håller på att producera en enhet fördelar sig på följande sätt:

Tabell 3

Godkännande		33
Underkännande		4
Halvt godkännande		1
Ingen respons:	A har egen avslutning	23
	Övriga	5
Sammanlagt		66

Här anser jag det vara värt att lägga märke till att det föreligger så många godkännande och underkännande responser som det gör; detta med tanke på att talare A då det gäller de allra flesta sekvenser representerande denna kategori har en egen avslutning av enheten. Av detta följer att respons följer även i många fall då A har producerat en egen enhet, vilket annars torde vara tillräckligt för att han ska kunna bestämma den slutgiltiga enhetens utseende. Detta bör tolkas som att normen i tes 2 är viktig i sig själv, och inte bara som ett medel att uppnå tes 1:s norm.

Då det gäller exemplen med utebliven respons har exempel 31 förekommit ovan, och återges här än en gång:

---

³⁶ Enheten som gemensamt produceras är denna gång av rent syntaktiskt art. Ur ett pragmatiskt perspektiv utgör de båda yttrandena två skilda talhandlingar (fråga och svar) och inte en gemensam. Detta visar att samtalsdeltagare kan använda sig av *en* syntaktisk enhet som en resurs för att utföra två talhandlingar.

(31)
A: ha nån varit vi nya
c : : [e_n] t r u m e t då? .h
B: [(v)a?]
B: [°(ne::.)] ((skakigt))
A: [(ha) nån varit] vi de nya[°cen-
B: [Maxi ne:
(.)
A: °.e[:.
B: [du menar de Max[i?
A: [JA:.
[SÅI NF1 (15.27.46)]

I vissa fall kan A:s uteblivna respons förklaras med att han inte är enhetens ursprungliga författare, som i nedanstående exempel där A börjar svara på en reparationsfråga som egentligen inte är riktad till henne:

(34) D befinner sig i ett annat rum än de övriga tre samtalsdeltagarna.
A: de väl lika me fisk(arna), dom klara sej
väl inte heller så läng[e (som)] helst;
C: [↑ne:::]
(C): °.e::.
(1.5)
B:-> [(jo:) de e pass (nä)[ ]]
?: [( )-
(D): [°å: va] gott de e.=
A: =visst e de de. ((yttrandet är riktat till B,
som hon står vänd mot))
B: .a::.
(0.2)
C: >va sa ru a?<
(0.4)
A:-> de (p)ass[::
B:-> [(pass) när man ha djur.=
C: =.a::.
(0.4)
C: °jo [viss:t.
[SÅI NF2 (15.45.51)]

I exemplet börjar A av allt att döma upprepa B:s konstruktion *de e pass (nä man har djur)*. Fullt naturligt tillhör denna enhet B mer än A och ett godkännande blir därför överflödigt. Ett annat sätt att säga mer eller mindre samma sak är peka på att B redan vet att hon har producerat den ”korrekta” fortsättningen. Man kan också lägga märke till att det överordnade målet just här är att C ska få svar på sin fråga – när C bekräftar att hon har uppfattat det sagda är fråga/svar-sekvensen (och därmed även samkonstruktionssekvensen) slut; man kan helt enkelt uttrycka sig så att eftersom C:s A:: omedelbart följer B:s ifyllande yttrande finns det inte längre någon sekventiell plats för en godkännande respons från A:s sida. Reparationssekvensen är naturligtvis i sin tur underordnad den pågående husdjursbesvärssamtalens diskussionen.

Det tredje exemplet på att A underlåter att godkänna eller underkänna är hämtat från ett samtal till giftinformationscentralen:

(35) U har sagt att hennes hund har råkat dricka lösningsmedlet Duobakt. I har sökt efter detta medel i sin dator.
I: ja hittar inget som he:ter (.) duobakt,
e re David, Urban, (.) Oskar;
U: aa;

(0.6)
 I: Bertil?
 U: aaɛ
 (.)
 U:-> °a kå te.
 (0.6)
 I: °vi ska titta° igen här dåɛ
 (1.9)
 I: vänta ett ögonbl[i:ck till,
 U: [mm::
 (58.0) ((U talar med någon i bakgrunden))
 [GIC 16625-2]

Också här kan man finna multipla möjliga anledningar till att responsen på U:s °a kå te uteblir. Det går att hänvisa till tes 1, och framhålla att detta är ytterligare en enhet som A (I) saknar den naturliga rätten att slutgiltigt utforma – det är B (U) som vet vad som står på påsarna med lösningsmedel. Ytterligare en möjlig förklaring är att I också känner till hur enheten ska vara konstituerad – hon har hört U återge produktnamnet och har genom att upprepa det manifesterat att hon har uppfattat det rätt. Man kan kanske sammanfatta dessa båda argument genom att säga att då ett underkännande inte är ”möjligt” behövs heller inget godkännande.

En annan möjlighet är att utvidga begreppet godkännande (och underkännande) till att gälla även icke-verbala handlingar. Att som I börja slå i datorregistret (och även nämna att hon gör det) visar att hon både har uppfattat och accepterat enheten. Å andra sidan menar jag mig i denna uppsats visa att talare A oftast inte bara går vidare (verbalt eller icke-verbalt) trots att det i många fall så att säga är möjligt – i stället producerar han vanligen ett explicit verbalt godkännande. Att ett sådant saknas i denna sekvens menar jag därför vara notervärt i sig, och kanske går i alla fall detta att relatera till de båda ovan återgivna ”förklaringarna”.

Ett annat skäl till att ingen respons kommer kan vara att enheten inte förs till sitt slut, såsom i exempel 36 där P i överlappning med VB:s ifyllande genomför ett hastigt topikbyte. VB avbryter då sin enhet innan den har nått ett möjligt slut:

(36) P och VB håller på att diskutera fotbolls-VM. Det ligger hårspännen i en burk på köksbordet. P sitter på en stol och VB står snett bakom henne. P plockar spännena från burken, varefter så småningom VB tar dem och placerar dem i P:s hår.

(2.0)
 VB: å du ha [sett i Frankrike:,
 P: [°m:.
 VB: (väldit) som va mellan,
 (0.6)
 P: ja men de v: [>va ju mellan#,<]
 VB:-> [m e l l a n]
 -> England °å [s-
 P: [den där, [va så s
 [kroki den där. ((syftar på det givna spännet))
 VB: [s
 VB: aha:.
 (0.6)

= P ger VB ett spänne.

[SÅI IVB3:2 (36) (Lindström 2000)]

I detta exempel tycks VB försöka avsluta P:s påbörjade enhet,³⁷ men P:s hastiga ämnesbyte får henne att avbryta sig. Man kan även, om man hårdrar det något, säga att det verbala utbytet i denna sekvens är underordnat den fysiska aktivitet som pågår, vilken även är VB:s huvudsakliga arbetsuppgift.

Då det gäller nästa exempel kan jag däremot endast konstatera att responsen uteblir – såvida man inte kan tolka frånvaron av ett underkännande som ett implicit godkännande.³⁸

(37) B vill låna en häst av A för att använda den i en karneval. A är mycket tveksam, men har inte sagt vare sig ja eller nej.

A: (j)a. men du vet musik de betyder ju
ärevarv,

B: m[:

A: [de vet du j[u:]

B: [ja(h) hih

A: du vet de e sån där som sitter

inbyggd i >skallen på en<
så at[t-

B:-> [de finn³⁹s där. (.) hhh
(1.0)

A: hoppas

[bara att de'nte blir för mycke hhm

[UVAT6:A:10-2 (Lindström 1994)]

Eller också finns det i exempel 37 ovanligt lite att godkänna: B:s komplettering är substanslös och tillför inget nytt. (Vad A däremot kunde ha gjort var att retrospektivt ge B tillåtelse att tränga in i hennes tur.)

Kategori 2A

Responserna inom denna kategori fördelar sig på följande sätt:

Tabell 4

Godkännande		12
Underkännande		2
Halvt godkännande		0
Ingen respons:	A har egen avslutning	2
	övriga	3
Sammanlagt		19

Att det förekommer två fall där A har en egen avslutning beror på att A och B i de sekvenserna börjar i princip samtidigt med varsitt tillägg till A:s ursprungliga enhet.

Ett fall där respons inte kommer är exempel 38, där A delvis under överlappning med B producerar ett yttrande, som inte är en fortsättning av hennes föregående utan en ny TKE. A går vidare i sin berättelse utan att invänta B:s tilläggande adverbialsats:

(38) A har trots att hon har gått i pension fortsatt att hjälpa till inom äldreården, där hon tidigare har arbetat.

³⁷ Det är inte uteslutet att VB fortsätter sin egen påbörjade enhet i stället för P:s, men jag finner den tolkningen mindre trolig med tanke på prosodiska förhållanden samt att en hel del tid har förflutit sedan VB:s förra yttrande producerades.

³⁸ I vissa andra miljöer tror jag att det kan vara naturligare att tolka frånvaron av respons som ett implicit underkännande.

³⁹ Denna utblåsning har skratkvalitet

A: =eå kommer dom in me en (0.4) en eh önskan om att
 .hh dom vill ha hjälp å gå å handla en gång i
 v(h)[eckan] dom vill ha [hjälp (0.2) till de] dom=
 B: [.ja:.,] [ja ° j u s : t.]
 A: =vill ha besök, .hh
 A: å när ja såg de sa ja till Börje (0.2) aldri
 i livet sa ja.
 (.)
 B: ald[ri i livet säger ja (va).]
 A: [<aldrig i livet>] de här, .hh
 A: ja går å hälsar på dom som e h[:]
 B:-> [när] du
 -> [känner för de,]
 A:-> [(nä-) ja går ju] å hö- å hälsar på många (0.2) .hh=
 B: =j a p r[e c_i_s : .]
 A:-> [såna här som i]nte e=
 A:-> =ut[e s: som du till exem[pe].]
 B: [° .ja: .] [ja: .]
 [SÅI NF2 (14.40.58)]

För det första är således den normala platsen för ett potentiellt godkännande/underkännande fylld av något annat, nämligen den fortsatta berättelsen. För det andra är det inte säkert att A hör vad B säger. Att jag inte betraktar exempel 38 som en ordsökningssekvens beror dels på att B knappast kan ha hunnit uppfatta A:s progressionsproblem när hon påbörjar sitt yttrande, dels på att B:s *när du känner för de* inte kan motsvara de ord som A eventuellt söker efter, utan i stället ansluter sig till *dom*, ett ord bakåt i enheten. (Det kan tänkas vara just så mycket som B har hunnit uppfatta då hon börjar tala.)

Slutligen följer de båda exempel som jag inte kan förklara med hjälp av mina teser:

(39) A har berättat att den pojke hon skötte om då hon var barnflicka i sin ungdom har dött.

B: [höll du kontakt me'n?
 C: [( )]-
 (0.2)
 A: ne: de >håller ja inte förstår du,<
 B: [ne: .
 A: [>ja håller inte (de),< .h
 A: men ja fick ifrån min system, .hh
 (.)
 A: ho:n: (skrev u:); .h
 (0.2)
 A: elle skicka ett brev ti mej,
 B:-> (m) å tala om.
 A:-> å då: s:å >fick ja<:eh:: (0.2) urklipp,
 B: m::°m.
 A: där nerifrån,
 A: där ja va.
 [SÅI NF3 (14.05.17)]

(40) De talar om Elsie Johansson

A: vi ska läsa (de
 de) den andra bok (.) eh=hennes
 [andra]bok [nu vi.
 B:-> [°Mosi-] [Mosippan ja: °(hörde nåt
 [sånt där).
 A:-> [>(för) vi hö håller opp> me de där lite
 ett tag,
 [SÅI NF4 (14.16.14)]

Exempel 39 har jag överhuvudtaget svårt att tolka. Det är möjligt att A:s yttrande med avseende på innehållet består av någon form av godkännande eller underkännande, och det är likaså möjligt att B:s tilläggande yttrande, såsom Per Linell har gjort mig uppmärksam på, bygger vidare på A:s tidigare yttrande *hon (skrev u:)* – dessa frågor lämnar jag tills vidare öppna.

Då det gäller exempel 40 kan man åter tänka sig att frånvaron av respons utgör ett implicit godkännande – tillägget har uppenbart ett ”korrekt” sakinnehåll. Tänkbart är att ett godkännande efter ett yttrande från B som (ur deltagarnas perspektiv) uppenbart är i överensstämmelse med A:s intentioner är mindre nödvändigt än i sekvenser där B:s yttrande ligger närmare en gissning eller där B saknar *ambition* att tala å A:s vägnar; jämför Díaz m.fl. (s. 538): ”In some cases, the formulation may come as so obvious that confirming it would be redundant” och Green-Vänttinen (s. 77 – där ”spontana” alltså ska förstås som samtliga sekvenser där A inte har ”problem att formulera sig”): ”Spontana ifyllnader lämnas oftare obekräftade av talaren än ifyllnader i ordsökningssekvenser, där ifyllnaderna är mera markerade eftersom de erbjuds som det element talaren letar efter”.

Kategori 2B

Då det gäller tillägg till potentiellt såväl syntaktiskt som prosodiskt och pragmatiskt fullständiga enheter fördelar sig sekvenserna på följande sätt:

Tabell 5

Godkännande		17
Underkännande		1
Halvt godkännande		0
Ingen sådan respons:	A har egen avslutning	1
	övriga	1
Sammanlagt		20

Ett förhållande som kan medföra att ett godkännande/underkännande blir irrelevant är då tillägget ombildar enheten till något annat än den var från början; exempelvis kan ett påstående göras om till en fråga. Det enda avvikande fallet inom denna kategori är ett sådant exempel:⁴⁰

- (41)
- A: har ja sagt att ja har fått en teve;
(1.8)
- A: de e >såhär< stor händelse i mitt li:v.
(0.4)
- B: ↑mm [hm?
- A: [den fick ja i tisdas.
(0.4)
- B:-> ↑av vem då?=
A: =elle:,
(0.6)
- A: ja lånar den. ja e f::odervärd åt den,
(0.2)
- A:-> a[v Jonna å Bosse;

⁴⁰ I sekvenser som dessa är det enbart syntaxen som bildar en enhet, medan prosodin och pragmatiken bildar två. Exempel som dessa ligger därför på den yttersta gränsen till vad som kan tänkas vara en samkonstruerad enhet. (De räknas bort av Ono & Thopmson, Steensig och Sczcepek, men tas med av Ferrara.)

[USAMGRAM 5:1 (3.51)]

Det alternativa sättet till att säga att ett godkännande i exempel 41 är irrelevant är att hävda att B:s yttrande godkänns indirekt genom att A så småningom svarar på frågan. Vad som dock får mig att tycka att ett dylikt språkbruk är något missvisande är en intuitiv känsla av att samtalsdeltagare sällan ifrågasätter någons "rätt" att ställa en påhängd fråga ('appendor question') av denna typ.

Lucklämnande frågor (3)

Mitt material innehåller enligt mina analyser sju stycken lucklämnande frågor. Vid endast en av dessa sekvenser har A något som åtminstone till formen ser ut som en godkännande (eller underkännande) respons:

(42)
B: [(gå in) på ons:dagar klockan tolv.
(0.6)
A: KLOCKAN? ((frågande))
(0.2)
B: tolv.
(0.2)
A:-> m↑m::: ((glatt))
C: °m.
(1.0)

[SÅI NF2 (14.23.02)]

Detta är naturligtvis inte i praktiken ett godkännande av B:s "föreslagna" klockslag utan snarare en bekräftelse från A på att hon nu har uppfattat vilken tidpunkt det rör sig om. Att godkännanden/underkännanden saknas då det gäller de lucklämnande frågorna är inte överraskande – vi har här att göra med ett av de undantag som nämns i tes 1, nämligen en sekvenstyp där A inte har någon naturlig rätt att bestämma den gemensamt skapade enhetens slutliga utseende. Det som skiljer dessa fall från många andra sekvenstyper är att det är B som förmodas ha den nödvändiga kunskapen och därigenom även formuleringsföreträdet.

6. Slutord

Om vi väljer att betrakta godkännanden, halva godkännanden, underkännanden samt egna avslutningar från A:s sida av den enhet som han producerade innan B kom in som sätt för A att avgöra enhetens slutgiltiga utseende, så kan vi sammanfatta resultaten ovan i följande tabell:

Tabell 6

	respons	A avgör	Övriga	Sammanlagt
1A	40	52	2	54
1B	19	21	2	23
1C	38	61	5	66
1	97	134	9	143
2A	14	16	3	19
2B	18	19	1	20
2	32	35	4	39
3	1(0)	1(0)	6(7)	7
Totalt	140(139)	170(169)	19(20)	189

(Med "respons" avses här en respons av den typ som beskrivs i avsnitt 4; med "A avgör" avses att A genom denna typ av respons eller genom egen avslutning av enheten bestämmer hur enheten slutgiltigt ska vara utformad.)

Den första kolumnen visar styrkan hos den typ av respons som tes 2 hävdar är normal (74%). Den andra kolumnen visar styrkan hos den norm som tes 1 hävdar är normal (89%). (Om vi dessutom räknar bort kategori 3 som visar en ganska annorlunda typ av samkonstruktion så blir andelarna än större.) Om vi sedan ser närmare på de sekvenser som står under "övriga", såsom vi har gjort i föregående avsnitt, märker vi att i princip inga exempel talar emot mina teser.

Syftet med min uppsats är att försvara mina teser – men jag menar att även vidare slutsatser är möjliga att dra, även om grundligare och i viss mån andra typer av analyser skulle krävas för att bevisa dem. För det första anser jag att mitt resultat pekar på att en samkonstruerad enhet oftast är följd av samarbete och inte av konkurrens. För detta talar det faktum att turintringen sällan underkänns eller ignoreras av A samt att A behåller rätten att bestämma konstruktionens utseende fram till dess möjliga slutpunkt. B övertar inte turen i egentlig mening, inte A:s författarskap av enheten. Att så är fallet stöds även av att B tycks "lägga sig" i händelse av att A som i exempel 43 nedan framhärdar i sitt underkännande av B:s och C:s föreslagna enhet trots att B och C troligen vet att de i någon mening har "rätt":

(43)

A: <hon har fel på hjärtat så takten,> (.) .hh=
C: =°jaha.=
A: =hon måste in å sätta dit eh: (.) °ja vet inte°
>dom ger'na såna här stöttar [då.<]
B: [pacemaker kanske.
(.)
A: °a:.
C: pacemaker,
A: VAR (.) ne:j men hon dom ger'na såna här
s- lektriska stöttar [så,]
C: [jaha.
(.)
B: [jaha.
A: [då sätter dom [takten °(på hjärtat),]
B: [jaha ja just ja.]
A: .hhh va hon me i ↑fredags då?
[SÅI NF4 (15.44.59)]

B och C torde här veta att den term A tydligen söker efter inte är den korrekta för den företeelse hon syftar på, men låtsas inte om detta.

För min idé talar också att det är betydligt vanligare att A godkänner B än tvärtom i samband med att de båda har varsin enhetsfortsättning under samtidigt tal. B:s version tycks ofta behöva godkännas för att gälla medan A har den naturliga rätten till författarskapet.

Att vi har att göra med samarbete stöds även av att B de facto inte får ordet – såsom framgår av bland annat tabell 6 ovan går ordet i den överväldigande delen av sekvenserna tillbaka till A efter det att B har producerat sitt tillfogande yttrande.

En annan möjlig slutsats är att responserna fyller en funktion för att göra turtagningen smidig eller hålla samtalet ”ekonomiskt” (jfr Szczepek 2000b). Responserna är ett sätt att lägga ”enheten till handlingarna” och komma vidare på ett smidigt sätt – inget ytterligare reparationsarbete krävs och ingen osäkerhet behöver råda rörande hur enheten ska vara utformad (ska tolkas).⁴¹ Detta stöds i mina ögon av (de förvisso mycket få) fall där det faktum att diskussionen hastigt har hunnit gå vidare på något annat sätt, tycks kunna medföra att någon respons ej krävs (lika med förväntas av samtalsdeltagarna). För att gå ytterligare ett steg i den här antydda riktningen skulle man kunna tänka sig att smidighetseffekten av att respondera *godkännande* – vars konsekvens ju är att inget reparationsarbete krävs – är en ganska viktig faktor, och att en medhållsmarkör därför inte behöver betyda att B:s yttrande nödvändigtvis var ”rätt” utan snarast bara ”acceptabelt”. Detta skulle i så fall kunna vara en delförklaring – tillsammans med bland annat preferensen för medhåll som generellt föreligger i samtal (Sacks 1987) – till att godkännande responser är så mycket vanligare än underkännande (107 mot 18). (Detta mönster återfinns även i Green-Vänttinsens, Antaki m.fl:s och Díaz m.fl:s undersökningar.) Ett alternativ till detta betraktelsesätt är att hävda att godkännandet vissa gånger snarare har som funktion att legitimera ”intrånget”⁴² i den egna enheten än att besluta huruvida det verbala materialet är korrekt eller ej.

Detta resonemang medför att vi osökt kan anknyta till uppsatsens startpunkt, det vill säga frågan hur pass stor suveränitet talaren för stunden äger. Min analys tycks tyda på att den ursprungliga talaren behåller formuleringsföreträdet och det i sin tur kan tyckas tala för den traditionella grammatikens syn att samtal består av enskilda personers yttranden och ej av gemensamma produkter – och därför mot mitt överordnade syfte med texten (och min forskning), nämligen att visa att det krävs en annan typ av grammatik för att beskriva samtal.

Att se talare A:s godkännande och underkännande responser som ett bevis för detta menar jag dock vara en förenklad syn. Det empiriska materialet visar faktiskt att det allra mesta ”släpps igenom”. Talare A sätter ramarna genom att begränsa B:s semantiska, pragmatiska (prosodiska?) och kanske framför allt syntaktiska möjligheter – men kraven på exakthet då det gäller dessa parametrar för det ifyllande eller tilläggande yttrandets del tycks å andra sidan inte vara så starka. Det förefaller med andra ord finnas visst utrymme för B att självständigt bygga vidare på den påbörjade enheten.

Samkonstruktioner bör sammanfattningsvis betraktas som en del av det samarbete som generellt är verksamt i samtal, och inte som produkten av att någon talar i någon annans mun. Interaktionella mekanismer möjliggör på ett smidigt sätt samkonstruktioner, vilka med lätthet smälter in bland övriga turer i samtalet.

---

⁴¹ Jämför också den beskrivning av och diskussion kring en liknande teknik för att hålla ett samtal ekonomiskt som återfinns i Heritage & Watson (1979:144-146).

⁴² Möjligen kan även ett enhetsstillägg hypotetiskt sett tänkas vara en form av intrång eftersom det parasiterar på det föregående yttrandets form och innehåll.

Litteratur

- Antaki, C., Díaz, F. & Collins, A., 1996: Keeping your footing: Conversational completion in three-part sequences. I: *Journal of Pragmatics* 25. S. 151-171.
- Auer, P., 1996: On the prosody and syntax of turn-continuations. I: E. Couper-Kuhlen & M. Selting (red.). *Prosody in Conversation: Interactional Studies*. Cambridge. S. 57-100.
- Bockgård, G., 2000: Gemensamt producerade konstruktioner i samtal. Bidrag till projektet "Samtalsspråkets grammatik" presenterat i Linköping, maj 2000.
- Díaz, F., Antaki, C. & Collins, A. F., 1996: Using Completion to Formulate a Statement Collectively. I: *Journal of Pragmatics* 26. S. 525-542.
- Duncan, S., 1974: Some Signals and Rules for Taking Speaking Turns in Conversations. I: S. Weitz (red.). *Non-verbal Communication*. New York. S. 298-311.
- Eriksson, M., 2000: Syntaxens sociala sida – en inledande diskussion av turtillägg i samtal. Bidrag till projektet "Samtalsspråkets grammatik" presenterat i Linköping, maj 2000.
- Ferrara, K., 1992: The Interactive Achievement of a Sentence: Joint Productions in Therapeutic Discourse. I: *Discourse Processes* 15. S. 207-228.
- Ford, C. E., 1993: Grammar in interaction: adverbial clauses in American English conversations. Cambridge.
- Ford, C. E. & Thompson, S. A., 1996: Interactional units in conversation: syntactic, intonational, and pragmatic resources for the projection of turn completion. I: E. Ochs, E. A. Schegloff & S. A. Thompson (red.). *Interaction and grammar*. Cambridge. S. 134-184.
- Goodwin, C., 1981: *Conversational Organization: Interaction between Speakers and Hearers*. New York.
- Green-Vänttinen, M., 1998: Ifyllnad i samtal. I: H. Lehti-Eklund (red.). *Samtalsstudier*. (Meddelanden från Institutionen för nordiska språk och nordisk litteratur vid Helsingfors universitet, B:19). S. 71-80.
- Helasvuo, M.-L., under utgivning: Emerging syntax for interaction: Noun phrases and clauses as a syntactic resource for interaction. I: E. Couper-Kuhlen & M. Selting (red.). *Studies in interactional linguistics*. Amsterdam.
- Heritage, J. C. & Watson, D. R., 1979: Formulations as Conversational Objects. I: G. Psathas (red.). *Everyday Language: Studies in Ethnomethodology*. S. 123-162.
- Jefferson, G. & Lee, J. R. L., 1992: The rejection of advice: managing the problematic convergence of a "troubles-telling" and a "service encounter". I: P. Drew & J. Heritage (red.). *Talk at work*. Cambridge. S. 521-548.

Lerner, G., 1987: Collaborative Turn Sequences: Sentence Construction and Social Action. Opublicerad doktorsavhandling vid University of California.

– 1989a: Notes on Overlap Management in Conversation: The case of Delayed Completion. I: *Western Journal of speech communication*. Sequential organization of conversational activities. Volym 53. Washington. S. 167-177.

– 1989b: Transforming "dispreferreds" into "preferreds": A systematic locus for preempting a turn at talk. Paper presented at the Convention of Speech Communication Association, San Francisco.

– 1991: On the syntax of sentences-in-progress. I: *Language in Society* 20. Cambridge. S. 441-458.

– 1994: Responsive List Construction: A Conversational Resource for Accomplishing Multifaceted Social Action. I: *Journal of Language and Social Psychology* 13:1. S. 20-33.

– 1996: On the "semi-permeable" character of grammatical units in conversation: conditional entry into the turn space of another speaker. I: Ochs, Schegloff, & Thompson. S. 238-276.

Lerner, G. & Takagi, T., 1999: On the place of linguistic resources in the organization of talk-in-interaction: A co-investigation of English and Japanese grammatical practices. I: *Journal of Pragmatics* 31. S. 49-75.

Lindström, A., 1994: Identification and Recognition in Swedish Telephone Conversation Openings. I: *Language in Society* 23 (2). S. 231-252.

– 2000: Om konsten att spela in naturligt förekommande social interaktion. Erfarenheter från inspelningar i hemtjänsten. I: G. Byrman, M. Levin & H. Lindquist (utg.). *Korpusar i forskning och undervisning*. ASLA:s skriftserie 13. S. 182-191.

Linell, P., 2000: En dialogisk grammatik? Bidrag till projektet "Samtalsspråkets grammatik". Preliminär version från 2000-11-04.

Löfström, J., 1988: Repliker utan gränser. Till studiet av syntaktisk struktur i samtal. Göteborg.

Ochs, E., Schegloff, E. A. & Thompson, S. A. (red.), 1996: *Interaction and grammar*. (Studies in interactional sociolinguistics 13.) Cambridge.

Ono, T. & Thompson, S. A., 1995: What can Conversation Tell Us About Syntax? I: P. W. Davies (red.). *Descriptive and Theoretical Modes in the Alternative Linguistics*. Amsterdam. S. 213-271.

Sacks, H., 1987: On the preferences for agreement and contiguity in sequences in conversation. I: G. Button & J. Lee (red.). *Talk and social organization*. Clevedon. S. 54-69.

Sacks, H., 1992: *Lectures of conversation*. Oxford.

Sacks, H., Schegloff, E. A. & Jefferson, G., 1974: A simplest systematics for the organization of turn-taking for conversation. I: *Language* 50. S. 696-735.

Schegloff, E. A., 1996a: Turn organization: one direction for inquiry into grammar and interaction. I: Ochs, Schegloff & Thompson S. 52-133.

– 1996b: Confirming Allusions: Toward and Empirical Account of Action. I: *American Journal of Sociology* 102 (1). S. 161-216.

– 1998: Reflections on Studying Prosody in Talk-in-Interaction. I: *Language and speech* 41 (3-4). S. 235-263.

– 2000: On Turns' Possible Completion, More or Less: Increments and Trail-offs. Föredrag hållet vid EuroConference on Interactional Linguistics i Spa 16-21/9.

Selting, M., 1996: On the interplay of syntax and prosody in the constitution of turn-constructural units and turns in conversation. I: *Pragmatics* 6:3. S. 371-388.

– 1998: TCUs and TRPs: The Construction of Units in Conversational Talk. *InLiSt* 4.

Steensig, J., 1999: Bidrag til en interaktionel lingvistik. Århus universitet.

Szcsepek, B., 2000a: Formal Aspects of Collaborative Productions in English Conversation. *InLiSt* 17.

– 2000b: Functional Aspects of Collaborative Productions in English Conversation. *InLiSt* 21.

Tannen, D., 1989: *Talking voices*. Cambridge.